

LÄNSSTYRELSEN
Älvsborgs län
Handläggare, direktval
Thorbjörn Schafferer
Tel 0521-2701 79

BESLUT
Datum
1993-05-24

Diarienummer
231-336-90
82-204

Enligt sändlista

Kopia till
Pärmen
Enl sändlist

Bildande av naturreservatet Nohlagaviken

Uppgifter om naturreservatet

Benämning:	Naturreservatet Nohlagaviken
Kommun:	Alingsås
Socken:	Alingsås
Läge:	2 km väster om Alingsås centrum
Kartor:	Topografisk karta 7C Borås NV Ekonomisk karta 7C 5a, Lövekulle
Gränser:	Innerkanten av den på bifogad karta (bilaga 2) angivna gränslinjen.
Fastigheter och ägare:	Sörhaga 2:1 och Noltorp 1:6, Alingsås kommun; Noltorp 1:14 och 1:15, Laila Larsson; Noltorp 1:17, Ann-Marie Johansson
Naturvårdsförvaltare:	Alingsås kommun
Areal:	51 hektar (skog ca 9 ha, öppen gräsmark ca 5 ha, kärr- och vassvegetation ca 20 ha, öppet vatten ca 17 ha).

Beskrivning av området

Mjörn är en av länets värdefullaste fågelsjöar med en varierad natur. Nohlagaviken, Mjörns nordöstligaste vik, är grund och starkt övergödd. Genom igenväxning under de senaste decennierna har en yppig våtmarksvegetation uppkommit.

Vegetationen domineras av högvuxna arter som bladvass, jättegröe, kalmus och vasstarr. Näringsrikedomen har bidragit till att vissa krävande och ovanliga arter koloniserat området, t ex sjöranunkel, blomvass, korsslamkrypa och blåsäv. I området finns också relativt orörda lövskogspartier med ett värdefullt djurliv.

Till de vanligaste fåglarna bland Nohlagavikens artrika häckfågelfauna hör skäggdopping, gräsand, sothöna, rörsångare och sävsparv. Av de mer ovanliga häckfåglarna kan nämnas skedand, småfläckig sumphöna och stenknäck. Nohlagaviken är dock mest känd som rastlokal för flyttfåglar. Änder, svanar och kanadagäss kan ofta ses i stora flockar såväl vår som höst. I samband med lågvattenstånd i juni - september uppkommer sand- och gyttjebankar där flyttande vadare rastar. Alridåer och videsnår utnyttjas bla av hackspettar och många småfågelarter.

Nolhagaviken har under många år varit ett omtyckt utflyktsmål för naturintresserade i Alingsås. Det tätortsnära läget gör att området är ett lättillgängligt exkursionsmål för skolor och daghem. Ett populärt gång- och cykelstråk finns i direkt anslutning till området och en djurpark finns i närheten. Ett enklare fågeltorn byggdes 1962. År 1974 invigdes ett större observationstorn med inomhusutrymme.

Områdets behov av skydd och vård

Nolhagaviken har stora värden ur bl a följande aspekter:

- fågelfauna: Stor betydelse för såväl häckande som rastande fåglar.
- botanik: Artrik våtmarksflora med flera ovanliga växter. Intressant vegetation med bl a äldre lövskogspartier.
- ekologi: Karaktär av eutrof slättsjö med diverse och individrik artsammansättning.
- friluftsliv: Flitigt besökt av naturintresserade och utnyttjas som exkursionsobjekt i biologiundervisningen.

Förutsättningar för att områdets värden för naturvård skall bestå är att våtmarksmiljön vårdas och bevaras samt att området skyddas mot exploatering.

Utfyllnad med schaktmassor, anläggning av båthamnar, framförande av motorfordon, skogsbruk och störningar genom t ex gångtrafik samt moped- och cykelåkning på sandbankar och andra känsliga delar är exempel på faktorer med negativ påverkan.

Ärendets beredning

Nolhagaviken har i länstäckande inventeringar av fågelsjöar (1973) respektive våtmarker (1980) beskrivits som ett av de mer skyddsvärda naturområdena.

I länets naturvårdsplan klassificeras Nolhagaviken som ett objekt av regional betydelse, främst på grund av det rika fågellivet men även den intressanta floran.

Anten-Mjörn utgör ett område av riksintresse för naturvården, där Nolhagaviken särskilt anges som en viktig rastplats för fågelsträcket.

I områdesplanen för Alingsås tätort (antagen 1982) föreslås att Nolhagaviken skyddas som naturreservat. Den 11 februari 1987 inkom till länsstyrelsen en hemställan från Alingsås kommun om bildande av naturreservat. Till denna fogades ett förslag till skötselplan, vilken av kommunen remitterats och ställts ut under 1986. I översiktsplanen för Alingsås kommun, antagen den 29 augusti 1990, föreslås området bli naturreservat.

Ett förslag till reviderad och fördjupad skötselplan togs under 1990 fram inom zoologiska institutionen vid Göteborgs universitet i samråd med kommunen och länsstyrelsen. Detta medförde ändringar av kommunens ursprungliga förslag på bla följande punkter:

- För att få en naturlig avgränsning av reservatet utökades området något, främst i norr, varvid ytterligare två fastigheter kommit att beröras.

- Som lämpliga skötselåtgärder har i norra delen införts bl a slätter alternativt hjortbete för att bättre restaurera och säkerställa Nolhagavikens värde som fågelokal och tillvarata förutsättningarna för ett rikt och varierat våtmarksområde.

En första remittering av förslag till beslut om reservatsbildning gjordes den 6 september 1991. Under remisstiden hölls informationsmöten och exkursioner i området för såväl markägare och närboende som allmänheten. Yttranden utan erinringar inkom från Televerket, Luftfartsverket, Vattenfall Västsverige, Vägverket och Skogsvårdsstyrelsen. Alingsås Naturvårdskrets lämnade vissa synpunkter i fråga om skötselmetoder och tillträdesförbud. De två berörda privata markägarna motsatte sig reservatsbildning på sina fastigheter. Skrivelser med krav på revidering av förslaget inkom även från närboende. Kommunstyrelsen beslutade den 13 januari 1992 föreslå länsstyrelsen viss omarbetning av reservatsförslaget.

Med utgångspunkt från inkomna yttranden och vad som i övrigt framkommit vid informationsmöten, sammanträden och exkursioner gjordes under 1992 en revidering av förslaget i samråd med Arbetsgruppen för natur- och miljövårdsfrågor i Alingsås kommun. Denna resulterade bl a i att en föreslagen parkeringsplats och ett skogsparti närmast bebyggelsen vid Västra Noltorp utgick. Detaljändringar av gränsen gjordes vidare på de privatägda fastigheterna. Området med tillträdesförbud minskades.

Den 16 oktober 1992 remitterades det reviderade reservatsförslaget till markägarna och kommunen. Yttrande med erinringar inkom från ägaren till Noltorp 1:14, 1:15. Vidare inkom den 14 januari 1993 från närboende en skrivelse med krav på ytterligare modifieringar invid bebyggelsen på Västra Noltorp. Kommunfullmäktige beslutade den 28 april 1993 enhälligt att tillstyrka bildande av naturreservat enligt förslaget, dock med vissa tillägg och detaljsynpunkter. Dessa har tillgodosetts i den föreliggande slutliga utformningen.

Länsstyrelsens bedömning

Som ovan framgått är naturreservatets utformning resultatet av ett omfattande utredningsarbete. Bestämmelser, skötselinriktning etc har slutligen utformats efter flera kontakter med bl a berörda sakägare och närboende. Under denna process har ett flertal ändringar i förslaget genomförts.

Beträffande de två privatägda fastigheter som marginellt berörs gör länsstyrelsen bedömningen att det intrång reservatsbildningen kan medföra inte är av den omfattningen att de bör utgå ur naturreservatet.

Samfällighetsföreningar inom Västra Noltorp är delvis tillgodosedda genom att en del av skötselområde 8 utgått ur reservatet och genom den skötsel som anges för område 6a. Däremot bedömer länsstyrelsen att den återstående delen av område 8 (alskog) har sådana naturvärden att den bör ingå i reservatet.

Med avvägning mellan berörda allmänna och enskilda intressen anser länsstyrelsen att naturreservat bör bildas med den avgränsning och de bestämmelser som nedan följer.

Länsstyrelsens beslut

Det beskrivna området som avgränsas av en punktstreckad linje på bifogad karta (bilaga 2) bör av skäl som ovan nämnts särskilt skyddas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur samt allmänhetens friluftsliv. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1991:641) området som naturreservat.

Naturreservatets namn skall vara Nohlagaviken.

Ändamålet med reservatet skall främst vara att bevara våtmarksmiljön och därtill knutna ornitologiska och botaniska värden samt att säkra förutsättningarna för ett naturorienterat friluftsliv.

Föreskrifter för naturreservatet

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen och 9-10 §§ naturvårdsförordningen (1976:484) att följande föreskrifter samt bestämmelser om naturvårdsförvaltningen skall gälla.

A. Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom naturreservatet

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att

1. uppföra ny byggnad;
2. anlägga väg eller parkeringsplats;
3. bedriva någon form av täktverksamhet;
4. anordna upplag annat än tillfälligt för skötseln av området;
5. spränga, schakta, utfylla eller tippa;
6. dika eller dämna;
7. använda kemiskt bekämpningsmedel;
8. tillföra gödselmedel;
9. skogsplantera öppen mark,
10. avverka, röja, upparbeta vindfälle eller utföra annan skogsvårdande åtgärd inom skötselområde 3 och 8 i bifogad skötselplan.

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

11. avverka skog (skötselområde 3 och 8 i bifogad skötselplan regleras dock av föreskrift A 10);
12. muddra eller upplägga muddermassor;
13. anlägga brygga;
14. dra fram mark- eller luftledning;
15. uppföra flaggstång, mast, antenn eller liknande;
16. anlägga stig;
17. bedriva täkt av vass;
18. jaga.

Åtgärder enligt bifogade skötselplan (bilaga 5) får dock utföras utan hinder av föreskrifterna A1, A5 med avseende på schakta, A6, A10, A11, A16 och A17.

Underhåll och reparation av befintliga vatten-, avlopps- och elledningar får ske utan hinder av föreskriften A5.

För skötselområde 2b enligt skötselplanen gäller följande: åtgärder enligt fastställd detaljplan får ske utan hinder av föreskrifterna A1-18 tills eventuell planändring sker. Vid sådant upphävande av berörd del av fastställd detaljplan skall föreskrifterna A1-18 gälla fullt ut för skötselområde 2b i bifogad skötselplan.

B. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med naturreservatet

1. gränsmarkering av och upplysning om naturreservatet i enlighet med bifogad skötselplan;
2. uppförande och underhåll av fågeltorn, fördämningar, stigar m m, allt i enlighet med bifogade skötselplan;
3. skötsel av skog, betesmark och slåttermark i enlighet med bifogad skötselplan.

C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet

Utöver vad eljest gäller är det förbjudet att

1. under tiden 15 april - 15 augusti beträda område 2 a och b i bifogad skötselplan.
2. framföra motordrivet fordon;
3. landa med luftfarkost;
4. tälta eller uppställa husvagn;
5. elda på annan plats än av naturvårdsförvaltaren iordningställd eldstad inom skötselområde 5 i bifogad skötselplan;
6. medföra okopplad hund;
7. rida;
8. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning.

D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen av reservatet

1. Naturreservatet skall utmärkas i enlighet med svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar.
2. Alingsås kommun skall vara naturvårdsförvaltare. Denna skall fortlöpande samråda med övriga berörda markägare och med länsstyrelsen.
3. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa

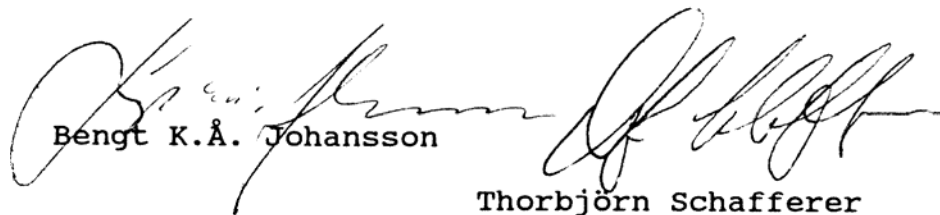
bifogade skötselplan (bilaga 5).

Enligt 37 och 38 §§ naturvårdslagen gäller bland annat att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som meddelats enligt 8 eller 10 § samma lag kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader och förpliktigas ersätta kostnad som föranleds av gärningen.

Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 39 § naturvårdslagen vid vite förelägga honom att rätta vad olovligt skett. Länsstyrelsen har vidare möjlighet att hos kronofogdemyndigheten få handräckning för att åstadkomma rättelse.

Hur man överklagar, se bilaga (formulär 2).

Beslut i ärendet har fattats av länsstyrelsens styrelse. I styrelsens beslut har deltagit landshövdingen samt ledamöterna Kjell Eldensjö, Gunnar Engqvist, Sven-Ingvar Eriksson, Ulrik Hammar, Gunnar Högborn, Lars-Olof Johansson, Inge E Karlsson samt ersättarna Birgitta Johnsson, S Gunner Peterson och Maj Sten. I den slutliga handläggningen har deltagit avdelningsdirektören Schafferer, föredragande, samt länsrådet Åkerlund, byrådirektören Nilsson, miljövårdsenheten, miljövårdsdirektören Enander, länsantikvarien Åkerström, kulturmiljöenheten, byrådirektören Rudqvist planenheten, lantmätare Lindqvist överlantmätarmyndigheten, och länsassessorn Josefson rättsenheten.

Bengt K.Å. Johansson

Thorbjörn Schafferer

Bilagor:

- 1a. Översiktskarta över Alingsås kommun
- 1b. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Översiktskarta över detaljplaner
4. Sändlista
5. Besvärshänvisning
6. Skötselplan